

Komentarz do Księgi Koheleeta cz. 5

[Przeczytaj poprzedni artykuł z cyklu](#)

Wiedza, rozum i mądrość...

„Postanowiłem przyjrzeć się mądrości, a także szaleństwu i głupocie. Bo czegoż jeszcze dokonać może człowiek, który nastąpi po królu, nad to, czego on już dokonał? I zobaczyłem, że mądrość tak przewyższa głupotę, jak światło przewyższa ciemność. Mędrzec ma w głowie swojej oczy, a głupiec chodzi w ciemności. Ale poznałem tak samo, że ten sam los spotyka wszystkich. Więc powiedziałem sobie: Jaki los głupca, taki i mój będzie. I po cóż więc nabyłem tyle mądrości? Rzekłem przeto w sercu, że i to jest marność. Bo nie ma wiecznej pamięci po mędrca tak samo, jak i po głupca, gdyż już w najbliższych dniach w niepamięć idzie wszystko; czyż nie umiera mędrzec tak samo jak i głupiec? Toteż znienawidziłem życie, gdyż przykre mi były wszystkie sprawy, jakie się dzieją pod słońcem; bo wszystko marność i pogoń za wiatrem. Znienawidziłem też wszelki swój dorobek, jaki nabyłem z trudem pod słońcem, a który zostawię człowiekowi, co przyjdzie po mnie. A któż to wie, czy mądry on będzie, czy głupi? A władca on będzie całym mym dorobkiem, w który włożyłem trud swój i mądrość swoją pod słońcem. I to jest marność. Zacząłem więc ulegać zwątpieniu z powodu wszystkich trudów, jakie podjąłem pod słońcem. Jest nieraz człowiek, który w swej pracy odznacza się mądrością, wiedzą i dzielnością, a udział swój musi on oddać człowiekowi, który nie włożył w nią trudu. To także jest marność i wielkie zło” – Kaznodziei Salomona 2:12-21 (BT).

Po serii rozczarowań władzą i bogactwem Salomon postanowił się przyjrzeć mądrości, szaleństwu i głupocie. Salomon – najmądrzejszy człowiek swoich czasów, przechodzi w tym fragmencie do innej formy analizy rzeczywistości ludzkiej. O ile w poprzednich wersetach czytamy, że król Izraela aktywnie próbował odnaleźć szczęście w życiu, o tyle w tym fragmencie pisze on, że postanowił się przyjrzeć różnicy pomiędzy mądrością a emocjami. Kohelet wiedział, że oddanie się we wła-

danie emocji (szaleństwa) i bezmyślności (głupoty) jest niebezpieczne, ponieważ wciąga, uzależnia i zmienia psychikę człowieka. Szaleństwo i głupota, jak każda emocja, gdy nie jest kontrolowana przez mądrość Bożą, może doprowadzić do upadku i być przyczyną wielu złych i zgubnych czynów. Jego ojciec Dawid napisał w Psalmie 38:5-7

„Bo winy moje przerosły moją głowę, gniotą mnie jak ciężkie brzemie. Cuchną, ropieją me rany na skutek mego szaleństwa. Jestem zgnębiony, nad miarę pochyłony, przez cały dzień chodzę smutny”.

Szaleństwo, emocje, nawet jeśli chwilowo przynoszą zadowolenie, finalnie często kończą się smutkiem.

W dalszych wersetach, pod koniec swoich badań nad sensem życia, Salomon zdefiniował głupotę jako zło, a szaleństwo jako wielką głupotę, czyli wielkie zło (7:25). Król, uzasadniając swoją decyzję obserwacji, lecz nie uczestniczenia w szaleństwie, powołuje się na doświadczenia swojego ojca, mówiąc: *„Bo czegoż jeszcze dokonać może człowiek [Salomon], który nastąpi po królu [Dawidzie], nad to, czego on już dokonał?”* Widział on, do czego doprowadziła kraj i dom Dawida jego impulsywność i nieopanowanie. Zdawał sobie sprawę z faktu, że wiele upadków Dawida, jak policzenie ludu czy grzech z Batszebą, miało swoje długotrwałe i nieodwołalne konsekwencje. Dlatego lepiej jest uczyć się na cudzych błędach przez obserwację niż uczestniczyć, powtarzać czyjaś głupotę i szaleństwa.

Lekcja dla młodzieży

Postępowanie Salomona cenne jest szczególnie dla młodych osób, które z natury łatwiej ulegają emocjom, którym brakuje także doświadczenia życiowego. Często niesłusznie myli się wiedzę techniczną, ogólną, z wiedzą życiową – tę drugą można zdobyć tylko z czasem i najlepiej przez obserwację i konsultację ze starszymi osobami. *„Nie wspominaj grzechów mej młodości”* – modlił się Dawid w Psalmie 25:7. W młodości wydaje nam się, że lepiej rozumiemy świat, że jesteśmy mocniejsi niż nasi rodzice, lecz gdy przybywa lat, pojawia się gorzka refleksja:

„Na końcu przyjdzie ci wzdychać, gdy ciało i siły wyczerpiesz. Powiesz: Nie cierpiałem upomnień – nauką wzgardziło me serce, nie dbałem na głos wychowawców, nie dawałem posłuchu

nauczającym mnie” – Przep. 5:11-13,

ale czasu już się nie da cofnąć.

Wyższość mądrości nad emocjami

„Mądrość tak przewyższa głupotę, jak światło przewyższa ciemności.”

Wielokrotnie Biblia mówi o chodzeniu w światłości jako przeciwieństwie chodzenia w ciemności. Zasada ta sprawdza się w życiu doczesnym, gdzie wykształcenie zazwyczaj umożliwia lepsze zarobki. Jednakże mądrość opisywana w Biblii nie tyle dotyczy intelektualnej wiedzy, co sposobu postępowania zgodnego z przykazaniami Bożymi. Salomon, mimo że omawia stan rzeczy „pod słońcem”, czyli z punktu widzenia cielesnego człowieka, zauważa, że postępowanie zgodne z nakazami Bożymi jest mądrzejsze niż uleganie własnym pożądanostwom.

Lekcja ta jest tym bardziej właściwa dla naśladowców Chrystusa. Biblia w różnorodny sposób opisuje mądrość pochodzącą od Boga: jako bojaźń Bożą (Psalm 111:10), przestrzeganie przykazań (5 Mojż. 4:6), rozsądek (1 Król. 5:9); zawsze jednak pochodzi ona od Boga, jest Jego darem dla człowieka (Przep. 2:6). W końcu ap. Paweł w 1 Kor. 1:30 napisał, że dla nas mądrością stał się Chrystus. Czytamy także w Piśmie Świętym, że „*Bóg jest światłością*” i ci, którzy są z Nim w społeczności, chodzą w światłości. Szczególne światło na charakter Boży rzucił Jego Syn, który jest światłością dla ludzi (Jan 1:4), w pełni objawiając im charakter Ojca. Warto także zauważyć, że jak w naturze noc lub dzień nastają stopniowo, tak i droga człowieka do mądrości Bożej lub co gorsze – odstępstwo od Wszechmogącego, jest procesem. By zauważyć światłość i szczegóły, które ona odsłania, konieczny jest zdrowy wzrok. Nauka ta jest szczególnie aktualna dla Kościoła okresu Laodycei, który ma posmarować oczy „*maścią wzrok naprawiającą*” (Obj. 3:18). Okres ten obfituje w wiele wydarzeń ważnych dla Kościoła, które można rozpoznać tylko będąc w światłości.

Mędrzec ma oczy w głowie

„Mędrzec ma w głowie swojej oczy, a głupiec chodzi w ciemności. Ale poznałem tak samo, że ten sam los spotyka wszystkich. Więc powiedziałem sobie: Jaki los głupca, taki i mój będzie. I po cóż więc nabyłem tyle mądrości? Rzekłem przeto w sercu, że i to jest marność.”

Człowiek mądry ma oczy w głowie, czyli widzi pewne rzeczy z wyprzedzeniem, jest przewidujący, a mimo to spotyka go taki sam los jak głupca. O jakiej mądrości mówi Salomon? Jeszcze raz warto podkreślić, że o mądrości ludzkiej, nie o Bożej. Psalm 49:11 „*Mądrzy umierają, głupi i prostak pospółu giną i zostawiają obcym bo-*

gactwo swoje”. Poświęcenie swego życia karierze naukowej (a w założeniu Salomona mądrość także w efekcie przynosi bogactwo) oraz gromadzeniu bogactwa jest rozczarowujące. Zawsze wysiłek włożony w osiągnięcie tych celów jest rozczarowujący.

Mówiąc o losie, który spotyka wszystkich, mądrych i głupich, Salomon używa słowa „*miqreh*”, które znaczy tyle co: przypadek, zdarzenie przypadkowe. Oznacza to, że śmierć człowieka cielesnego jest przypadkowa, o ile nie jest on narzędziem w rękach Wszechmocnego. Dzieje się tak, ponieważ z punktu widzenia Boga świat jest już martwy. „*Niech umarli grzebią umarłe swoje*” – Mat. 8:22, wobec tego „obwinianie” Pana Boga za konkretną śmierć jest bezzasadne, skoro przychodzi ona w przypadkowym momencie. Werset ten m.in. zaprzecza także nauce o predestynacji (przeznaczeniu) człowieka. Śmierć człowieka jest sumą jego wyborów, sposobu życia i przypadkowych okoliczności.

Kohelet zauważa także, że z punktu widzenia cielesnego człowieka śmierć mądrego (wierzącego w Boga), jak i głupca (ateisty, niewierzącego) jest taka sama, a ludzie szybko zapominają o ich życiu i dokonaniach. Dzieje się tak, ponieważ „*jesteśmy poddani tym samym biedom*” (Dzieje Ap. 14:15) co inni i umieramy jak pozostali ludzie (Psalm 82:7).

Pierwszy etap nawrócenia

„Toteż zniechęciłem życie, gdyż przykre mi były wszystkie sprawy, jakie się dzieją pod słońcem; bo wszystko marność i pogoń za wiatrem.” Pierwszy etap nawrócenia się do Boga polega na zniechęceniu swojego dotychczasowego grzesznego i pustego życia. Uświadomienie sobie swojej grzeszności i marności postępowania powoduje rozpacz, jeśli nie znajduje się ukojenia w Chrystusie (Mat. 11:29-30). Salomon zdaje sobie sprawę także z marności „pracy dla dzieci, budowania majątku rodzinnego”, tak popularnej w dzisiejszych czasach. Słusznie zastanawia się: „*Któż to wie, czy mądry on [dziedzic majątku] będzie, czy głupi?*” Jego obawy były uzasadnione, bo Roboam, następca Salomona przez swą głupotę podzielił Izrael. Zastanawiając się nad sensem życia, król izraelski zauważa, że nagrodą za wszelkie trudy i mozół, jakie podejmuje człowiek „pod słońcem”, są tylko cierpienia i troski. Los taki wydaje się być niesprawiedliwy i określa go kaznodzieja jako „marność i wielkie zło”.

Lekcja dla chrześcijan

Omawiany fragment opisuje, jak kolejne cele, które ludzie stawiają sobie w życiu, okazują się marnością i pogonią za wiatrem. Życie bez społeczności z Bogiem, choćby niezwykle bujne i ciekawe, finalnie okazuje się marnością, która rozwiewa się jak wiatr, pozostawiając pustkę. Szczęśliwie naśladowcy Chrystusa znajdują

pełnię życia, jak napisał ewangelista Jan: „Z pełności jego myśły wszyscy wzięli i łaskę za łaskę” – Jan 1:16. Pamiętajmy, że „dążność bowiem ciała prowadzi do śmierci, dążność zaś Ducha – do życia i pokoju” – Rzym. 8:6. Niechaj pouczenia najmądrzejszego króla Izraela będą dla nas nauką, by nie zatracać się w zdobywaniu marności i pogoni za wiatrem. Wszystko to jest daremną ulotnością i złudną nicością. Pamiętajmy, że jako ci, którzy wiarą „siedzą na niebiesiach” (Efezj.

2:6), nie powinniśmy podlegać pożądliwościom i celom, które stawiają sobie ludzie „pod słońcem” – ludzie żyjący w oddaleniu od Boga.

[Przeczytaj kolejny artykuł z cyklu](#)

Mrzygłód Piotr
R-
„Straż”